

Получена: 15.09.2017 г.

Приета: 22.11.2017 г.

СТУДЕНТСКИЯТ УЪРКШОП КАТО СЪВРЕМЕННА ОБУЧИТЕЛНА ПРАКТИКА ПО АРХИТЕКТУРНО ПРОЕКТИРАНЕ

А. Славова¹

Ключови думи: обучение, архитектурно проектиране, иновативни форми, интердисциплинарен студентски уъркшоп

РЕЗЮМЕ

Образованието по архитектура отново е в преломен момент. Търсенето на нови форми и иновативни практики то да се реформира и да върви в синхрон с новите технологии е приоритет на добрите академични структури. Една от тези иновативни практики като световни тенденции в обучението по архитектура е провеждането на международни и локални студентски работни срещи, т.нар. „workshop” или „творчески работилници“.

Независимо от резултатите на събитието, самият ПРОЦЕС като такъв се явява една нова учебна среда за студентите, работещи в екипи от архитекти, урбанисти, дизайнери, инженерни специалности, преподаватели, мениджъри, икономисти, социолози, представители на градската управа на населеното място, бизнес, медии. Поставя се реален конкретен проблем за решаване на града като среда за живеене, публичните градски пространства.

Основната цел на ИСУ е търсене на алтернативни форми за надграждане на базовото образование на студентите, ориентирано към практиката и придобиване на повече умения, които да подготвят студентите за реализирането им. Този творчески образователен процес бе и целта на замисления формат на ИСУ, като алтернатива да разчули академичния стереотип, да даде друг – реален поглед към бъдещата им работа като обогатяване на уменията им, да прехвърли мостове между различните специалности, между сегашното им образование и практиката.

Друг важен сегмент от това движение напред в академичното образование е и участието на бизнеса, който от една страна отчита липсата на връзката му с образова-

¹ Анета Славова, д-р арх., кат. „Обществени сгради”, УАСГ, бул. „Хр. Смирненски“ № 1, 1046 София, e-mail: aneta.slavova@abv.bg

нието и от друга сравнително плахо пристъпва към своето призвание, да „отглежда“ кадри още на ниво университет. Такава бе и основната цел на проведените студентски интердисциплинарни уъркшоупи – ISU’2016, 2015 в УАСГ. Предстои новото издание на ИСУ – 2017, с реална задача в Централната зона на София, одобрена от Главния архитект. Уъркшоупът ще се проведе от 27.10.2017 до 03.11.2017 успоредно с Юбилейната Международна научна конференция и е част от програмата за събитията, свързани с Юбилейното честване.

1. Въведение

„Ако сме сериозни в намеренията си да трансформираме образованието, трябва да разберем времето, в което живеем, и да уловим новата вълна. Можем да уловим вълната и да отидем в бъдещето или да се оставим да ни залее и да потънем отново в миналото” [1].

Тези думи, казани от големия експерт в образованието, Сър Кен Робинсън, са изстрадано обобщение от богатия му опит в образователната практика. Необратимите промени в развитието на съвременната Архитектура налагат търсене на форми и методи за подобряване на образованието по архитектурно проектиране в световен план. В днешния 21 век има крещяща необходимост от организиране и управление по нов начин на стереотипа на съвременните университети – основните източници за създаване и обмяна на знания. И ако си дадем сметка, че сегашният университет повтаря организацията на работа – студент-преподавател – още от 1894 година, това може да прозвучи и застрашително за бъдещето на висшето образование, включително и това по архитектура. Още Айнщайн е казал: „Не може да променим проблемите със същото мислене, което ги е създало”.

Авторът на научното изследване и неговото практическо приложение в УАСГ – ИСУ 2015, 2016 и 2017, базира своята разработка върху изследвани световни практики за нов тип организация на съвременното обучение по архитектурно проектиране. Като активен архитект от практиката и същевременно дългогодишен асистент по проектиране в катедра „Обществени сгради“, УАСГ, изследва и проучва нови иновативни форми в тази област. Резултат от това е дисертационен труд: „ОРГАНИЗАЦИЯ НА ПРОЕКТ ЗА НОВ ТИП ОБУЧЕНИЕ ПО АРХИТЕКТУРНО ПРОЕКТИРАНЕ. ОРГАНИЗАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ ПРИ ОПТИМИЗИРАНЕ НА ВРЪЗКАТА УНИВЕРСИТЕТ – ПРОФЕСИОНАЛНО РАЗВИТИЕ – ПРАКТИКА, ЧРЕЗ ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРЕН ОБРАЗОВАТЕЛЕН ПОДХОД“.

Всички ние, увлечени от традицията и инерцията на времето, очакваме, че образованието в университетите е дело само на самите университети. И не осъзнаваме, че мисията на съвременната АЛМА МАТЕР се развива и променя, и че в съвременното общество на 21 век мисията на цялото общество е да участва в този образователен процес, на всички нива да го подкрепя и подпомага.

Чак сега и у нас се наблюдават такива кълнове на заинтересованост на различни групи от обществото към образованието на нашите бъдещи специалисти. Авторът има наблюдения от последни проучвания, международни конференции, проведени събития, форуми и формати, обгрижени с това, какво студентите получават само от академичното следване, което само по себе си в основата си е запазило стереотипа на предишните столетия... Тази „стерилност“, в резултат от липса на активно преосмисляне на реалната парадигма в практиката, налага дълго време младите специалисти след дипломирането си да се напасват и свикват с изисквания и придобиване на нови умения, необходими за професията.

Променена е вече Мисията на Университета. Само ако погледнем встрани към водещи университети, веднага ще се открият новите форми и амбиции, обърнати към реалния живот и практика. В тази посока са и международни конференции и форуми за все по-тясна връзка на следването с практиката, с професионалните гилдии. Академичният живот в следването по архитектура се обогатява все повече с вертикални дизайн студия, с екипна работа на студентите и преподавателите в тях, семинари, водени за един или два семестъра от гост професори, изявени специалисти от практиката, участвали в тежкия и труден, но успешен път на съвременния ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРЕН ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРОЦЕС: от реалната ИНТЕГРАЦИЯ НА ПРОЕКТАНТ – ВЪЗЛОЖИТЕЛ – СТРОИТЕЛ. В битката за създаване на все по-технологични съвременни обекти образованието на студентите започва да изостава от бързите промени на строителните технологии, начини на изграждане, нови строителни материали като възможности и реално запознаване с инвестиционния процес като цяло. Все по-сложният път на реализация на младите специалисти отчетливо сигнализира за променената пазарна обстановка.

За тези проблеми ясно се говори в Доклад на Фондация „Дейл Карнеги“ 1996, че „Обучението и практиката са разделени като с пропаст едно от друго. Архитектурата, отделена от обществото, губи социалната си същност. Затова се изисква архитектите преподаватели да влязат в комуникационната ера с обновена мисия, тъй като архитектурата е другото име на строителството“ [2].

Друг важен сегмент от това движение напред в академичното образование е и участието на БИЗНЕСА, който от една страна отчита липсата на връзката му с образованието и от друга сравнително плахо пристъпва към своето призвание, да „отглежда“ кадри още на ниво университет. Необходимо е заделяне на средства за включване в програмите на университетите, задаването на задачи за проучване, изследване и решаване. В тази връзка съвременният университет би могъл да бъде оптималната научна лаборатория на бизнеса, за проучвания и иновативни решения.

В тази посока е ориентиран и ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРЕН СТУДЕНТСКИ УЪРК-ШОП, ИСУ, като първата по рода си съвременна обучителна практика по архитектурно проектиране в България. За ползата от неговото провеждане доказателството е желанието и участието на студентите вече за трета година.

Прави все по-силно впечатление надпреварата на партньори – спонсори, представители на различни фирми за строителни материали, изделия и технологии. Те са отворени към академичното образование за срещи и контакти със студентите, за да запознаят бъдещите специалисти с новите предложения за практиката. Само трябва да се „почука на отворената врата“.

Още по-силно сме респектирани и от контакта на Университета, УАСГ, с Голяма Столична Община в лицето на ръководството на Направление Архитектура и Градостроитство. Тези колеги най-добре познават обратната връзка на ПРАКТИКАТА с подготовката на МЛАДИ СПЕЦИАЛИСТИ и са отворени за сътрудничество в името на иновативното образование и стойностното проектиране в бъдеще и настояще.

Все в тази градация е и желанието да се включат като съветници – ментори – колеги от практиката, преподаватели, докторанти, прикрепени към всеки студентски екип. ДИЗАЙН ПРОЦЕСЪТ е общ за всички и всеки участваше с интерес в него. В крайна сметка се получиха наистина богати дискусии по реалните проблеми от практиката, със сходна тематика към зададената задача за решаване.

И ако сега е времето на дигиталната революция, дошло е времето и на революционното преобразяване на „Университета“ като методи и организация на работа и съществуване. Прекалено много данък плащаме и в архитектурното образование на остарелите стереотипи, съществуващата организация на обучението, изобщо инерцията на времето. За сметка на това самите студенти търсят и желаят разчупване на системата,

нови стандарти, по-голяма практическа свобода, откликват с интерес на нови форми на работа в тяхното следване с практическа насоченост. В резултат на всичко това може да прозвучи изненадващо, но е факт, че спада желанието за следване у младите хора [3].

На тази база ще се спира на няколко момента от моето проучване на налагаща се иновативна практика като световна тенденция в обучението по архитектура, приближаващи образованието до практиката.

2. „Творческа работилница“ или **design workshop**

Вече става обичайна практика, оформяща се като тенденция, за реномираните университети да участват в разнообразни творчески практики като Уъркшоп, със свои представители – студенти по архитектура от различни места в Европа и САЩ, от различни специалности, работещи в екипи. Така се получава една мрежа от висши училища по архитектура, които редовно спонсорират свои добри студенти чрез конкурс, за да участват в подобни мероприятия.

Тези творчески събития с обучителна цел са доказали положителния си ефект, както с позитивното участие на самите студенти, така и с креативните срещи на различни творчески екипи за решаването на зададен реален проблем в определена градска структура.

Характерно за тези творчески изяви е краткото време, през което се работи много интензивно и в резултат на този брейнсторминг различните сформирани екипи от студенти, от всички участващи специалности, завършват с конкретно предложение във вид на проект и съответно презентация на всички екипи.

Изключително интересен е например такъв проведен уъркшоп в Чикаго през пролетта на 2014 г. с международно участие. Инициатор на уъркшопите е канадският Институт Без Граници (Institute Without Boundaries), който организира мрежа от университети по цял свят и провежда ежегодно 4 такива работилници в различни точки на света, комбинирайки знанието на екипи от разнородни специалности, както студенти, така и преподаватели, ментори и съветници.

Характерно за формата е бързината на провеждането, максимум 5 дни, в които екипите се запознават с проблема от първо лице (на мястото, където се провежда уъркшопът), изграждат и тестват концепция на възможно решение и го презентират пред местните власти. Това се налага, тъй като проблемът, по който се работи, е зададен от местната управа на града като жизнено належащ за решаване реален въпрос.

„В случая с Чикаго, проблемът беше квартал близо до Уошингтон парк, който поради високите нива на престъпност се обезлюдява с нарастващи темпове и малкото хора, останали да живеят в къщите си там, се страхуват да излязат на улицата дори с цел да отидат до местния магазин. Задачата на уъркшопа беше екипите да предложат как чрез различни микро-намеси може да започне процес по промяна на възприятието на квартала в съзнанието на цяло Чикаго. Целта беше обезлюдените къщи, както и други дадениности на квартала, да бъдат обърнати от дефицити, в предимства, които други квартали не биха могли да предложат” (арх. Виолетка Славова, участник в международния уъркшоп).

Независимо от резултатите на събитието, самият ПРОЦЕС като такъв се явява една нова обучителна среда за студентите, работещи в екипи от архитекти, урбанисти, дизайнери, инженерни специалности, преподаватели, мениджъри, икономисти, социолози, представители на градската управа на населеното място. Поставят се реални конкретни проблеми за решаване на града.

Друг такъв пример е проведен уъркшоп в Копенхаген, през октомври 2014 г. “За разлика от мащаба на задачата в Чикаго, случаят в Копенхаген беше на решаване на повсеместния проблем с интегрирането на високия брой прииждащи работници имигранти чрез използването на много конкретен случай: бъдещото строителство на 2 сгради – общежитие и старчески дом. Екипите трябваше да предложат как от архитектурна, урбанистична и социална гледна точка, бъдещето на новите обитатели може да бъде обвързано в хармонична общност, в която всеки се чувства приет и уважаван; дълбоко бе залегнала концепцията, как да се рedefинира усещането за дом в една напълно нова среда и култура” (арх. Виолетка Славова, участник в международния уъркшоп).

3. ИСУ 2015 – Първи Интердисциплинарен Студентски Уъркшоп

„Идеите са валутата на XXI век“
Кармайн Гало, авторът на „Говори като на TED“ [4]

Основната цел на ИСУ е търсене на алтернативни форми за надграждане над базовото образование на студентите, ориентирано към практиката, и придобиване на повече умения, които да подготвят студентите за реализирането им.

Този творчески, образователен процес бе и целта на замисления формат на ИСУ, като алтернатива да разчупи академичния стереотип, да даде друг реален поглед към бъдещата им работа като обогатяване на уменията им. Да прехвърли мостове между различните специалности, между сегашното им образование и практиката.

И така, през есента на 2015 г., по идея на автора на научното изследване и като експеримент в обучителната практика по проектиране, се проведе за първи път в България Студентски Интердисциплинарен Уъркшоп – ISU’2015 в УАСГ, на тема: „АКТИВИРАНЕ НА ГРАДСКОТО ПРОСТРАНСТВОТО ПРЕД ЦЕНТРАЛНА ГАРА СОФИЯ”, под патронажа на Главния Архитект на гр. София, арх. Петър Диков. Заданието за проектиране бе изготвено от Възложителя – „Общински Пазари София“. Задачата бе да се развие идейно-концептуално предложение за интерактивна намеса в предгаровото пространство на Централна Гара София, което активно ще се ползва от града, пътуващите и гостите на София. Изборът на задачата е от конкретните практически проблеми на столицата за решаване.

Студентският Уъркшоп съпътстваше II Международна конференция на Строителния Факултет при УАСГ от 05 – 06.11.2015 г. и бе организиран от екип под ръководството на проф. д-р инж. Фантина Рангелова. Уъркшопът е първият по рода си в България между различни университети на базата на сформирани на интердисциплинарни студентски екипи. Студентският уъркшоп бе организиран съвместно от Архитектурния и Строителния факултет при УАСГ, катедра Градоустройство и Урбанизъм, катедра Теория и история, катедра Обществени сгради, катедра Икономика и организация на строителството и с любезното съдействие и участие на Катедра „Екология и ландшафтна архитектура” към Лесотехническият университет, катедра Пространствено оформление към Националната Художествена Академия в София, които откликнаха с желание.

Основната цел на УЪРКШОП – ИСУ’2015 бе уникалната възможност студентите да работят в интердисциплинарни екипи и да предложат концепции за креативно, съвременно осмисляне на Предгаровия площад на Централна Гара София.

От концептуалните проекти на участващите екипи в събитието се очакваше да предложат не само места за нови дейности, а и идеи за случващи се процеси в бъдеще. Това ще бъде времева линия с различни дейности (процес), които да доведат до кон-

кретни цели, например – сплотяване на общността и активирането ѝ, тъй наречения подход – bottom-up design. По този начин ще се активират креативни събития: културно-образователни, рекреационни, спортни, търговски, бизнес, изобщо една мултифункционална палитра от мероприятия, за да стане предгаровият площад привлекателен за съвременния човек и достойно място за пристигане в София. Пространството около предгаровия площад е ключов транспортно-комуникационен възел и представлява важен вторичен градски център, което бе важно да се анализира и отрази в предложенията заедно с останалите дейности като единен работещ организъм.

Фиг. 1. Лекции от експерти по време на ИСУ 2015

Участниците в WORKSHOP – ISU'2015 трябваше да направят предложения и в посока на устойчивото развитие на града – активиране на предгаровия площад с участие на ландшафта, екологична намеса, sustainable energy, ВЕИ, водни ефекти, да се помисли за възможни начини за вкарване на светлина и комфорт в подземното пространство, културно-образователни събития, арт инсталации, възможност за работна среда за бизнеса при пътувания, игрови места за децата и майките, изобщо един творчески брейнсторминг за времето на събитието. Да бъдат взети под внимание добрите практики по света при решаването на подобни проблеми.

След обявяването на уъркшопа с програма в Интернет и рекламирането на дейността му, за наша приятна изненада се записаха 40 студенти от специалностите: архитектура, урбанизъм, ССС, ландшафтна архитектура, художествено пространствено оформление и реклама.

Фиг. 2. Работа в екипи по време на ИСУ 2015

В резултат се сформираха 5 екипа от по 8 студенти и те работеха 5 дни по предварително организирана програма с тематични лекции всеки ден, водени от експерти от практиката и университетите, общественици, като арх. Петър Диков, арх. Жоржета Рафаилова, ОГП Софпроект, доц. арх. Милена Ташкова, катедра Градоустройство, доц. арх. Йорданка Кандулкова, катедра История и теория, УАСГ, арх. Делчо Делчев от „Трансформатори“, г-н Дойчин Котларов от сдружение „Ъндер Гара“, арх. Василев, главен проектант на реконструкцията на Централна Гара София, д-р ланд. арх. Десислава Данчева, ЛТУ, кан арх. Виолетка Славова от Миланската Политехника. Към всеки екип бяха прикрепени и преподавател 41 ски групи от трима тютъри – архитекти, дизайнер и урбанист, съответно – асистент, докторант и изявен архитект от практиката – арх. Веселин Серкеджиев /ВБ студио/, арх. Божидар Хинков /ВД-арх/, арх. Пламен Братков /АЕДЕС студио/, арх. Стоян Андонов, арх. Делчо Делчев /Трансформатори/; асистенти – арх. Анета Славова, арх. Васил Кашукеев, арх. Николай Давидков, арх. Венета Златинова, арх. Пламена Стоянова; докторанти – арх. Десислава Ковачева, арх. Ирина Атанасова, урб. Ирина Мутафчийска, урб. Вергиния Симеонова, арх. Христина Чангулева, Светлин Балездров от НХА, Десислава Лазова, докторант към НХА. С тяхна помощ и участие се състояха всеки ден кратки срещи – дискусии, на които се обсъждаха работата на екипа през деня и посоката, в която да продължи проектът през следващия ден.

За наша приятна изненада, това, което имахме желание да стане, на практика го видяхме, че работи и дава резултати. Студентите се опознаха и с голямо желание и взаимопомощ работеха много активно през цялото време. Нещо, което не сме наблюдавали доста отдавна в нашия университет. Получи се наистина една творческа атмосфера и желание за работа в екип и същевременно позитивна конкуренция – всеки искаше да направи най-доброто и оригинално решение.

Последният, шести ден, се организира и заключителната презентация с докладване, както и журиране на студентските проекти. Журито бе в състав: арх. Жоржета Рангелова от ОГП – Софпроект, София, арх. Ангел Мазников, от КАБ – РК София, доц. д-р арх. Мария Дафчева от САБ, доц. арх. Милена Ташева от УАСГ, катедра Градоустройство, доц. ланд. арх. Веселина Калайкова от САБ, доц. Божинов от НХА, доц. Даниела

Янкова от НХА, ланд. арх. Йорданова от сп. Архитектура. Журито определи първо, второ и трето място и две премии, тъй като презентирането и работата, която се илюстрира на едно табло А0, бе впечатляваща за краткото време, през което екипите работеха и се сработваха. Важно е да се отбележи, че трудно се отделиха „по-добри” проекти, тъй като всички работеха всеотдайно, с оригинални предложения, с още по-смели презентации и за нас всички екипи и студенти са победители, с това, че са мотивирани и отделиха ценно време през семестъра, за да участват в събитието ИСУ’2015.

Фиг. 3. Журито и публиката по време на презентациите в последния ден на ИСУ 2015

Всички студенти, преподаватели и участници получиха сертификат за работата си в ISU’2015. Материалите от проведения Интердисциплинарен Студентски 42 Уъркшоп се представиха на Столична Община и на общинската фирма – „Пазари Възраждане”, които официално стопанисват предгаровия площад. Предвид очакван конкурс за това проблемно място в София, бяха интервюирани участниците, които презентираха своите финални концепции пред представители на Пазари Възраждане и наета архитектурна фирма за организиране на международни архитектурни конкурси от НЮ ЙОРК [5].

Какви изводи в резултат биха могли да се направят от провеждането на творческата работилница – ISU’2015:

- Изключително кратък срок за работа – 5 дни.
- Обмяна на опит.
- Уъркшопът като друга форма на процеса на обучение.
- Обмяна на умения в проектирането и дизайн процеса изобщо.
- Обмяна на иновативни методи на работа.
- Запознаване с други студенти от различни специалности и техния метод на работа.

- Участие в различни нови роли като организация, изпробване на нова обучителна среда.
- Работа в екип и самостоятелно определяне на ролята на всеки от екипа, запознаване кой кой е, какво основно прави по време на следването си и с какво би искал да участва в изработването на конкретната задача. Какво харесва да прави. Включително избор на ръководител за всеки екип от участниците му.
- Работна среда, близка до практиката.
- Екип от – тим лидер, координатор, дизайнери, технологисти за детайлиране и 3Д, комуникатор, който комбинира идеите и презентира накрая.
- Екипната работа и корекции с група от преподаватели и колеги от практиката подчертано е в полза на студентите.
- Задаването на конкретна реална задача провокира и мотивира студентите за креативна работа.
- Студентите се нуждаят от нова иновативна академична среда, която да извлича максимума от техния творчески потенциал.
- Бе направена анкета между студентите участници, за да се анализира случилото се събитие и направят изводи за следващи такива.
- Резултатът от подобна творческа среща показва и това, че учебните програми във висшите учебни заведения би било добре да направят нововъведения и да позволят подобен екипен начин на организация на някои учебни задачи. Какво по-естествено за изброените участващи специалности да работят съвместно, след като това е живата практика, която очаква бъдещите млади специалисти [6].

Независимо от резултатите на събитието, самият ПРОЦЕС като такъв се явява една нова обучителна среда за студентите, работещи в екипи от архитекти, урбанисти, дизайнери, инженерни специалности, преподаватели, мениджъри, икономисти, социолози, представители на градската управа на населеното място, медии. Поставя се реален конкретен проблем за решаване на града като среда за живеене, публични градски пространства. Бе направена анкета между студентите участници, за да се анализира случилото се събитие и направят изводи за следващи такива.

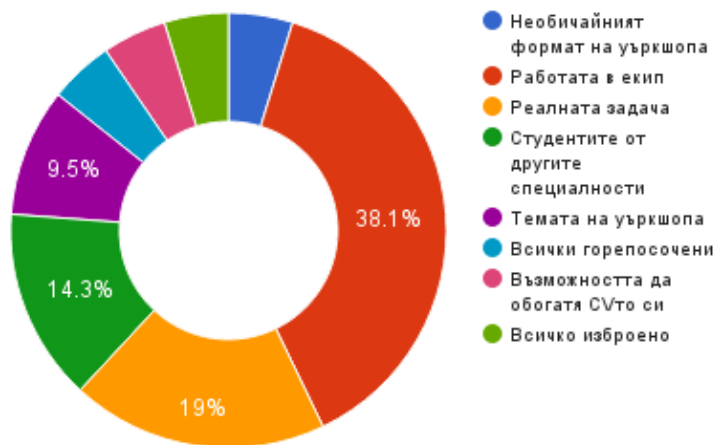
4. Обобщени изводи на проведените анкети от ИСУ 2015

4.1. Как участниците оценяват базовите идеи, които правят формата ИСУ уникален

Основните 3 причини на участниците да проявят интерес към уъркшопа и да се включат в него са: работата в екип (38%), реалната задача (19%), студентите от други специалности (14%). Това са и основните 3 дефиниращи характеристики, заложили в замисъла на проекта ИСУ; това съвпадение доказва, че уъркшопът е бил идеално пригоден

към основната си таргет група и е успял да отговори на очакванията, изпълнявайки по този начин основната си цел.

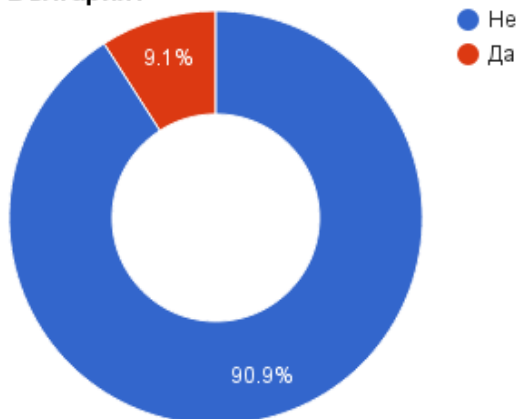
Кое ви мотивира да сте участник в ИСУ 2015?

Фиг. 4. Резултати от анкетно изследване [6]

Въпреки че 77% от участниците имат някакъв опит в работата в екип, масовата част от запитаните участници (90%) нямат опит в подобен обучителен формат, в който се работи със студенти от различни специалности, което е и една от основните цели на формата: залагането на интердисциплинарност в работата.

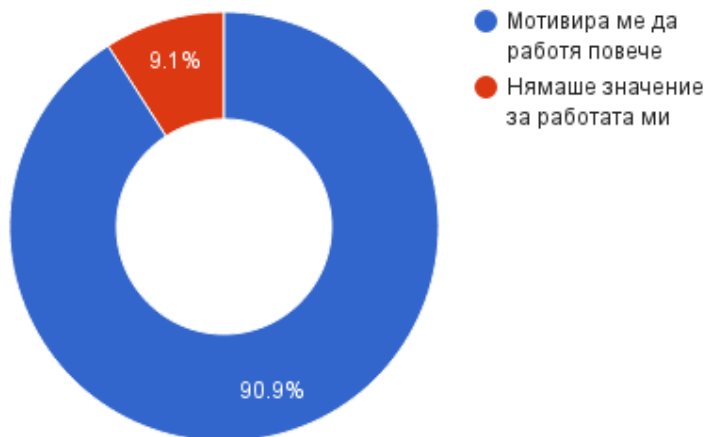
Участвали ли сте преди в подобен интерактивен обучителен формат за студенти от различни специалности и различни университети в България?

Фиг. 5. Резултати от анкетно изследване

Реалната задача от практиката мотивира масовата част от запитаните участници (90%) да работят повече.

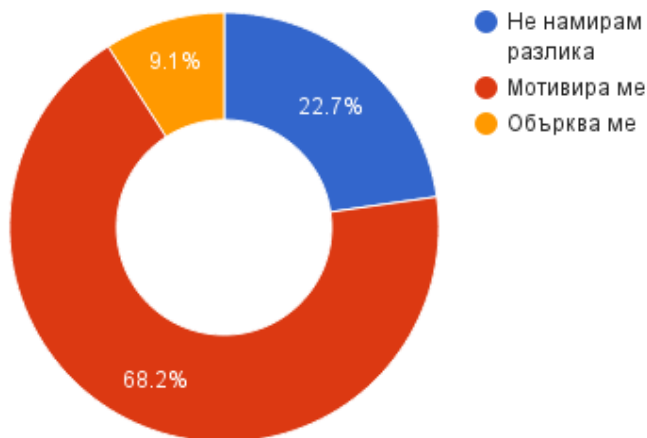
Как се отрази на работата в уъркшопа това, че работихте по конкретна реална задача от практиката?

Фиг. 6. Резултати от анкетно изследване

Контактът с конкретен възложител мотивира близо 70% от участниците, докато 22,7% не намират разлика спрямо обичайния им метод на работа.

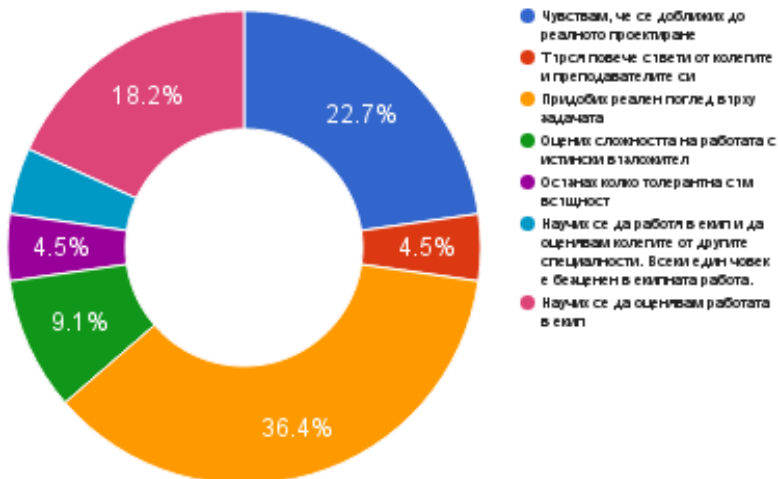
Как намирате контакта с конкретен възложител?

Фиг. 7. Резултати от анкетно изследване

Най-изтъкваната полза (36%) за опита на участниците в проектирането на подобен род задачи е придобитият им реален поглед върху задачата. Втората по важност полза (22,7%) е усещането за добляване към реалния процес на проектиране в практиката и съвсем близо до нея (18,2%) е оценяването на работата в екип. Част от участниците са оценили и сложността на работата с истински възложител.

С какво се обогати вашия опит в проектирането и решаването на подобен род задачи след ИСУ 2015?

Фиг. 8. Резултати от анкетно изследване

4.2. Задоволство у участниците

Голяма част от участниците (77%) са доволни от финалното си представяне пред журито, като 36% от тях смятат, че са се справили отлично.

Как намирате презентацията за работата на вашия екип – като докладване, като графично представяне с табло и като мултимедийно презентирание едновременно?

Фиг. 9. Резултати от анкетно изследване 47

Голяма част от участниците (72%) смятат, че има съвпадение между журирането и качеството на проектите.

Смятате ли, че резултатът от финалното журиране съвпаднаше с реланото качество на проектите?

Фиг. 10. Резултати от анкетно изследване

Мнозинството от участници (72%) са доволни от екипа си като цяло и в пряка зависимост при запитане кой е най-положителният аспект, който им е останал след ИСУ 2015, 60% от участниците посочват придобитите контакти и познанства, като второ и трето място (18,2%) си разделят работата в екип и придобитите знания.

Доволни ли сте от личното ви представяне в екипа?

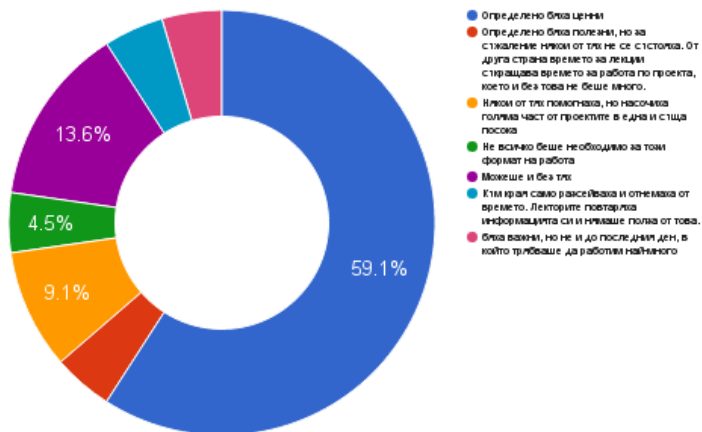
Фиг. 11. Резултати от анкетно изследване

4.3. Организация

Малко повече от половината (59%) смятат, че съпровождащите уъркшопа тематични лекции са били полезни за крайния резултат. Поради останалите 40% отговори се вижда нуждата от по-добро координиране и подбор на лекторите. Важно е лекциите да бъдат изтеглени в по-ранния етап на уъркшопа. Трябва да се обърне внимание и на

факта, че лекциите влияят на проектните решения и да се избегне тяхното унифициране в следствие на лекциите.

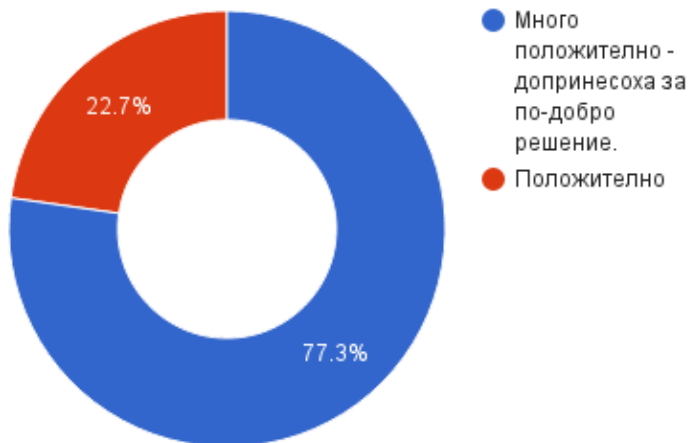
Какво мислите за съпровождащите тематични лекции – помагат ли ви за ориентация в проблематиката?

Фиг. 12. Резултати от анкетно изследване

Голяма част от участниците (77%) намират работата с менторите, били то преподаватели, докторанти или специалисти от практиката, за положителен фактор, който е допринесъл за по-добър финален резултат от общите усилия.

Как оценявате участието на преподавателите, докторантите и архитекти от практиката към вашите екипи като съветници и това как те повлияха на работата ви?

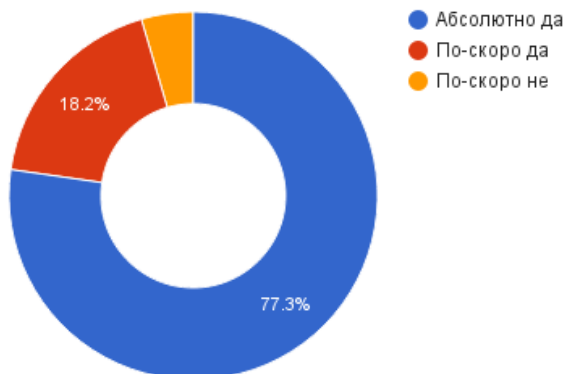
Фиг. 13. Резултати от анкетно изследване 50

Повече от половината участници (64%) намират уъркшопа за по-скоро добре организиран.

4.4. Връзка между ИСУ и учебна програма

Седемдесет процента от участниците биха искали подобен формат на работа (интердисциплинарен уъркшоп) да се въведе и в проект от основната им учебна програма.

Бихте ли желали подобен формат на работа в групи да се въведе и в някои от учебните ви проекти по време на следването ви?

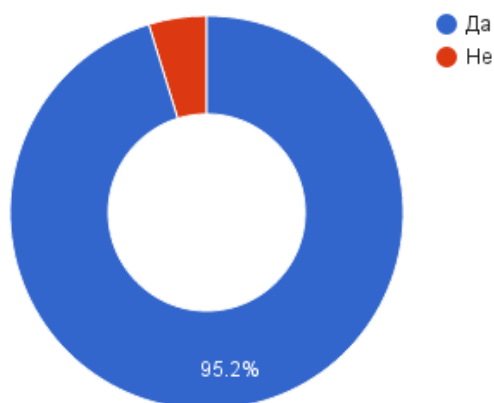

Фиг. 14. Резултати от анкетно изследване

Участниците единодушно се съгласяват, че биха искали повече подобни задачи като курсовите проекти към следването си. Този резултат предполага бъдещо признаване на ИСУ като възможна алтернатива на определени дейности от учебната програма, равняваща се на 4 ECTS кредита.

4.5. Участие и интерес

Бихте ли участвали и догодина?

Фиг. 15. Резултати от анкетно изследване

Като един от основните измерители за успех на проведения експеримент се смята почти единодушният отговор (95%) на участниците, че биха участвали в бъдещо издание

на уъркшопа. В допълнение, 63% от запитаните биха участвали и в качеството си на ментори: съветници, които, вече преминали през процеса, могат да подпомагат организацията и работата на екипите, напътствайки ги и спестявайки им излишна загуба на време поради новостта на формата за повечето от участниците в него.

Масовата част (86%) биха участвали в подобен уъркшоп, проведен съвместно със студенти от чуждестранни университети. Този резултат дава поле за размисъл за последващо разгръщане на дейността на ИСУ, като тя се ориентира и към съвместна работа с чуждестранни университети. Това би обогатило обмена на знания и идеи, както и би внесло качествено нов поглед върху разглежданите задачи; всичко това потенциално спомага за по-иновативни решения като пряк резултат от съвместната работа между различни култури.

При въпрос относно отношението на други студенти, не участвали в уъркшопа, се очертава една обща заинтригуваност (72%), като други (18%) искат да се запишат в следващото му издание. Само 5% се считат за скептични относно такъв формат на обучение. Този резултат ясно подсказва нуждата ИСУ да се повтара и в бъдеще.

4.6. Аспекти за доразвиване

Що се отнася до най-критичния аспект на формата на ИСУ, преобладаващата критика (30%) е към стреса, предизвикан от малкото време за работа. Това е разбираемо, като се има предвид, че студентите са свикнали да разполагат с цял семестър за разработване на проект; късият срок е целенасочена характеристика на формата уъркшоп, с която се цели да се предизвика по-скоро ефектът на брейнсторминг, който доказано води до по-иновативни решения. Резултатът на един уъркшоп никога не е детайлното разработване на концепция, а по-скоро достигането на оригинална такава. На второ място 15% от участниците посочват работата в екип като отрицателен аспект; тези данни влизат в директно противоречие с предишни въпроси, където работата в екип се изтъква като положителен феномен. Обяснението може да се корени в субективното преживяване на екипната работа и предстои да се обследва и контролира по-внимателно в бъдещи издания на уъркшопа. Тази част от организацията на бъдещи етапи на уъркшопа следва да бъде преосмислена с оглед на получената обратна връзка, като разбира се отчита, че стремежът на този тип формат е да „извади“ участниците от зоната им на комфорт, провокирайки ги да изпробват възможностите си на друго ниво и в контакт с нови хора, което неизбежно води до дискомфорт. Истинското умение на ниво организация на уъркшопа би било да се постигне баланс между тези две изисквания.

5. ИСУ 2016 – Втори Интердисциплинарен Студентски Уъркшоп

На базата на натрупания опит и желание на студентите да се повтори този формат, бе организиран – ISU'2016 за втори път през есента на 2016 г., по идея на автора на научното изследване в УАСГ, на тема: „ДИЗАЙНЪТ КАТО МЕДИАТОР, УСТОЙЧИВИ РЕШЕНИЯ ЗА УРБАНИСТИЧНИТЕ ПРОБЛЕМИ В НАРАСТВАЩИЯ СЪВРЕМЕНЕН ГРАД“, под патронажа на Главния Архитект на гр. София, арх. Здравко Здравков. Задачното за проектиране бе изготвено от Възложителя – Столична Община. Задачата бе да се развие идейно-концептуално предложение за интерактивна намеса за *решаване на концептуална задача на Община Младост за проблемно място – съществуващия пазар в Младост 4 и отреждането му за Спортен комплекс по ОГП на София*. Изборът на задачата е от различни конкретни проблемни места на столицата за решаване.

Студентският уъркшоп бе организиран подобно на първия формат съвместно от Архитектурния и Строителния факултет при УАСГ, катедра Градоустройство и Урбанизъм, катедра Обществени сгради, катедра Икономика и организация на строителството и с любезното съдействие и участие на Катедра „Екология и ландшафтна архитектура” към Лесотехническият университет, катедра Пространствено оформление към Националната художествена академия в София, които откликнаха с желание. Форматът събра 24 мотивирани студенти в това състезание за концепции.

Показателно също беше, че в настоящия уъркшоп взеха участие и студенти от миналогодишното издание на ИСУ, което бе ясен интерес към работилницата. Бяха сформирани 4 интердисциплинарни екипа, след кратко запознанство на участниците, се посети и мястото в Младост 4. Може би и съвпадението с провеждането на изборите бе накарало доста обитатели на прилежащия район да излязат и студентите активно ги интервюираха и анкетираха във връзка с мястото, ползата на съществуващия пазар, оценката им и техните желания и очаквания за в бъдеще на това място.

Така неусетно младите хора започнаха работата по темата и бяха интригувани от комплекса от предизвикателствата пред тях. Те самите водеха разговори с хората и приеха този подход на работа като ефективен и най-къс път към проблемите на живеещите в района.

ISU'2016 бе фокусиран върху изключително интересен проблем: как да съчетаем интересите на различните страни, участници в един единен **процес** на създаване на среда за обитаване от всички ползватели на мястото. Затова и основната тема бе **ДИЗАЙНЪТ КАТО МЕДИАТОР**. Зададеното проблемно място в Младост 4 носеше в себе си конфликта и сблъсъка на бъдещи интереси на територията на р-н Младост. Студентските екипи, подпомагани от техните тютъри, извървяха като брейнсторминг един сложен процес на създаване на креативни концепции. По този начин започна процесът на работа в ИСУ 2016. Студентите наистина се опознаха, определи се кой какво може да прави в екипната работа, с какво може да бъде полезен и краткият срок неусетно ги сближи още повече в общата работа.

Творческият процес бе съпроводен от въвеждащи в конкретната тема кратки сутрешни лекции – дискусии през трите начални дни. Организаторите се постарахме да включим теми, които да бъдат полезни за конкретната задача и от друга страна да разкрият иновативни практики от реалния инвестиционен процес. Получиха се креативни дискусии и студентите се докоснаха до друго мислене и практически умения на изявени колеги от практиката.

В резюме можем да кажем, че и тазгодишното издание на **ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРЕН СТУДЕНТСКИ УЪРКШОП – ИСУ 2016**, бе малка частица от промяната в образованието, в търсене на иновативни форми в **процеса** на обучение в университета с поглед към настоящото бъдеще, като **синергия**.

Материалите от работата на студентските екипи в ИСУ 2016 бяха предоставени на Столична община. Специална подкрепа получихме от КАБ – София, което бе потвърждение и признание за смисъла и ползата на връзката: **ОБРАЗОВАНИЕ – ПРОФЕСИОНАЛНА ГИЛДИЯ – ПРАКТИКА**.

6. ИСУ 2017 – Трети Интердисциплинарен Студентски Уъркшоп

Предстои провеждането и на ИСУ'2017, като част от събитията в УАСГ, в чест на Юбилейното честване на 75 ГОДИНИ от създаването на Университета.

Резултатът от подобни творчески срещи показва и това, че учебните програми във висшите учебни заведения би било добре да направят нововъведения и да позволят подобен екипен начин на организация на някои учебни задачи. Какво по-естествено за изброените участващи специалности да работят съвместно, след като това е живата практика, която очаква бъдещите млади специалисти. В световната практика тези събития носят и кредити на участващите студенти.

Отправляме благодарности към нашия университет, УАСГ, домакин на формата, без чиято подкрепа бе невъзможна тази среща в близкото бъдеще на ПРОМЕНЯЩОТО СЕ УНИВЕРСИТЕТСКОТО ОБРАЗОВАНИЕ.

Всички университети по света търсят начини да преподават нещата от „бъдещето за бъдещето“, а не от „миналото в бъдещето“ [7]

Проф. д-р арх. Стефан Попов

ЛИТЕРАТУРА

1. *Сър Кен Робинсън*. Елементът, 2010 г., стр. 245.
2. Доклад на Фондация „Дейл Карнеги“ 1996 г., // сп. Education, 1998, стр. 148, Mitgang Li, Enest Boyr “Building Community: A New Future for Architecture Education and Practice”, AIA, 1996.
3. *Ахлава Антти, арх. Фернандо Нието*. Избор на дисциплини от Архитектура, Примери от Изкуствата на Аалто, 3-ти уъркшоп за Образователни иновации в Архитектурата JIDA’15, Университет по Архитектура Барселона (ETSAB), UPC, 28 май, 2015.
4. *Кармайн Гало*. Говори като на TED. ПК Димитър Благоев, София, 2016, стр. 1.
5. *Славова, А.* Студентския уъркшоп като съвременна обучителна практика по архитектурно проектиране. ИСУ 2015“, // сп. Архитектура, брой 6, 2015.
6. *Славова, А.* Интердисциплинарен Студентски Уъркшоп. // сп. Архитектура, брой 6, 2016.
7. *Попов, С.* Резултатът от една широкомащабна научна разработка – качествено-то архитектурно образование като международно научно предизвикателство. // сп. Архитектура, брой 5, 2015.
8. *Лабарта, С.* Методика и иновации в преподаването по „Архитектурни проекти“: опитът на Архитектурния факултет на Университета в Сарагоса. Университета в Сарагоса, II Международна конференция за иновации в архитектурното обучение – JIDA 14, Iniciativa Digital UPC, 2014, стр. 137.
9. *Гетов, Павел*. Arch 620: Съвременната Архитектурна Професия, лекционен курс, Колеж по Архитектура и Ландшафтна Архитектура Университета на Аризона, САЩ, 2010.
10. ЮНЕСКО. Харта за Архитектурното Образование. МСА – ЮНЕСКО, 1996.

THE STUDENT WORKSHOP FORMAT AS A TOOL FOR TEACHING ARCHITECTURAL DESIGN

A. Slavova¹

Keywords: education, architectural design, innovative format, interdisciplinary student workshop (ISW)

ABSTRACT

The architectural design education is undergoing a major shift. The search for new methods and innovative approaches to reform it to keep in line with the new technological advances is a high priority task for the renowned architecture universities. One of the innovative forms currently applied across the academic community in teaching architectural design to students are international or local student design workshops, sometimes also known as design charrettes or design sprints.

Whatever the outcomes of the event might be, the PROCESS itself proves as a new educational environment where students of architecture, urban design, graphic design, engineering, business management, and sociology work in mixed teams together with academic mentors, local government members, business representatives and media. The teams work on a real and specific challenge of the city such as urban living, public space quality, etc.

The main purpose of ISW is to build upon the specific initial skillset of each student through connection with real-life challenges, bringing upon other new skills adequate for the professional development after graduation. This educational process is the core imbedded in the ISW as an alternative to the academic stereotype – to give a new understanding of the real challenges of their profession, to experience teamwork with other disciplines, to close the gap between theory and practice.

Another important segment of this innovative format is the inclusion of the business community, which is acutely aware of its missing link with the educational practice and is beginning to make steps to nurture prospective employees who have yet to complete their academic track. This was the main purpose of the interdisciplinary student workshops – ISW 2016 and ISW 2015 held at UACEG, Sofia, Bulgaria. A new edition of ISW 2017 is currently being organized and its challenge, proposed by the capital's mayor, will be situated in the central part of Sofia. ISW 2017 will take place on 27 October – 03 November 2017 together with the International Conference and is part of the programme of UACEG anniversary celebration.

¹ Aneta Slavova, Dr. Arch., Dept. "Public Buildings", UACEG, 1 H. Smirnenski Blvd., Sofia 1046, e-mail: aneta.slavova@abv.bg